

Projekt

zmian w modelu funkcjonowania Rady Osiedli oraz ordynacji wyborczej do Rad Osiedli

1. Rady Osiedli jako ważny element samorządności lokalnej

Rady osiedli są samorządowymi jednostkami pomocniczymi. Ich kompetencje określają statut poszczególnych osiedli uchwalone przez Radę Miejską Białegostoku w 2005 roku.

Dotychczas wybory do Rad Osiedli w Białymstoku odbyły się trzykrotnie w 1995, 1999 i 2005 roku.

W 1999 roku udało się wybrać 27 z spośród 45 rad osiedli.

W roku 2005 r. po redukcji osiedli z 45 do 27 zgłosiło się w sumie 383 kandydatów do 22 Rad Osiedli. Wybory z powodu niewystarczającej liczby kandydatów nie zostały przeprowadzone na osiedlach Kawaleryjskie, Bema, Piasta II, Skorupy i Nowe Miasto (na tych osiedlach mieszka ponad 43 tys. ludzi). Podczas wyborów frekwencja wyniosła od 0,31% do 8%. Ze względu na 5% próg wyborczy wybrano tylko 7 Rad Osiedli. Oznacza to, że większość białostoczan była pozbawiona swoich przedstawicieli w Radach Osiedli.

2. Dyskusja

Przedkładamy projekt który ma być wstępem do dyskusji. Jesteśmy otwarci na opinie i wszelkie uwagi. Chcemy wspólnie wypracować najlepszy model funkcjonowania Rad Osiedli

Chcemy przeprowadzić duże konsultacje społeczne. Dlatego uważamy, iż mieszkańcy Białegostoku powinni mieć możliwość wyrażenia swoich opinii na temat modelu funkcjonowania Rad Osiedli nie tylko w budynków Urzędu Miejskiego, ale również w innych punktach miasta. Do tego celu należy wykorzystać również internet. Konsultacje powinny trwać nie tak jak zazwyczaj (około tygodnia) ale pełny miesiąc.

Chcemy również, aby Komisja Samorządności i Bezpieczeństwa przeprowadziła wysłuchanie publiczne z udziałem mieszkańców Białegostoku, samorządowców, działaczy rad osiedli, społeczników i wszystkich osób zainteresowanych. Ponadto powinny odbywać się spotkania informacyjne na wszystkich osiedlach.

3. Harmonogram prac:

- pierwsze projekty zmian powinny być przedyskutowane podczas posiedzenia Komisji Samorządności i Bezpieczeństwa pod koniec sierpnia (z udziałem byłych przewodniczących Rad Osiedli)
- konsultacje społeczne przez cały wrzesień
- wysłuchanie publiczne w połowie września
- przygotowanie ostatecznego projektu przez Komisję Samorządności i Bezpieczeństwa pod koniec września
- podjęcie uchwały przez Radę Miejską na sesji w październiku
- wybory do Rad Osiedli w listopadzie

4. Proponowane zmian:

- ***Ilość i kształt osiedli***

To odpowiedni moment, aby zastanowić się, czy podział miasta na 27 osiedli był właściwy. Czy potrzebne są zmiany? Co o tym sądzą sami mieszkańcy? Czy duże osiedla utworzone sztucznie z kilku mniejszych mają sens?

Naszym zdaniem niezbędne są korekty w podziale osiedli. Nie oznacza to, że od razu chcemy wrócić do starego podziału na 45 osiedli. Trzeba jednak znaleźć rozsądne kompromisowe rozwiązanie.

- ***Zwiększenie kompetencji Rad Osiedli***

Kompetencje Rady Osiedli znajdujące się w statutach poszczególnych osiedli uchwalonych w 2005 r. przez Radę Miejską są bardzo lakoniczne. (m.in. organizowanie mieszkańców do załatwiania spraw związanych z życiem osiedla, zapewnienie ścisłego współdziałania z organami miasta, wyrażanie opinii o które zwrócą się organy Miasta, organizowanie prac mieszkańców na rzecz osiedla, współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi miasta, które świadczą usługi na rzecz osiedla). To zdecydowanie zbyt ogólne stwierdzenia.

Proponujemy poszerzenie kompetencji Rad Osiedli poprzez dodanie następujących zapisów:

- *wnioskowanie przez Radę Osiedla do organów miasta w sprawach istotnych dla mieszkańców osiedla a zwłaszcza:*
 - a. *tworzenia, łączenia i likwidacji oraz zmiany granic Osiedla,*
 - b. *budżetu Miasta na etapie przygotowywania jego projektu,*
 - c. *lokalizacji na obszarze Osiedla instytucji kultury i placówek oświatowych oraz ośrodków rekreacji i sportu o charakterze lokalnym oraz organizacji opieki zdrowotnej o zasięgu lokalnym,*
 - d. *przeznaczenia terenów w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Miasta, w tym zwłaszcza lokalizacji celów publicznych, komunikacji zbiorowej na obszarze Osiedla oraz połączeń z innymi osiedlami,*
 - e. *zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, a zwłaszcza lokalizacji na terenie Osiedla posterunków Policji,*
 - f. *profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, w tym zwłaszcza liczby punktów sprzedaży alkoholu oraz zasad ich usytuowania na obszarze Osiedla,*
 - g. *zmiany organizacji ruchu lokalnego mających na celu jego usprawnienie, wprowadzenie ograniczeń w ruchu i form poprawy bezpieczeństwa pieszych,*
 - h. *ochrony środowiska, zakładania i utrzymania zieleni miejskiej oraz wprowadzania form ochrony przyrody na obszarze Osiedla,*

- *Opiniowania przez Radę Osiedla na wniosek organu lub jednostki organizacyjnej Miasta projektów uchwał w zakresie zamiaru likwidacji, łączenia lub przekształcenia jednostek organizacyjnych o charakterze lokalnym, takich jak:*
 - a. *szkoły podstawowe i placówki oświatowe,*
 - b. *instytucje kultury, w tym filie biblioteczne i domy kultury,*
 - c. *publiczne zakłady opieki zdrowotnej,*
 - d. *ośrodki rekreacji i sportu,*

- *Opiniowania przez Radę Osiedla projektów uchwał, zarządzeń i decyzji w zakresie:*
 - a. *zmian w funkcjonowaniu komunikacji zbiorowej na obszarze Osiedla,*
 - b. *rozmieszczenia targowisk,*
 - c. *wydawania zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,*

- *wyrażanie opinii o działalności organów i jednostek organizacyjnych Miasta na obszarze Osiedla, w tym zwłaszcza wykonania budżetu Miasta w części dotyczącej Osiedla i obsługi Osiedla przez jednostkę organizacyjną Miasta wskazaną przez Prezydenta,*

- *wyrażanie opinii o realizacji lokalnych inwestycji celu publicznego oraz remontów lokalnych obiektów użyteczności publicznej na obszarze Osiedla,*

- *uczestniczenie w pracach Rady Miejskiej i jej organów na zasadach określonych w Statucie Miasta Białegostoku,*

- *uczestniczenie w pracach zespołów i komisji powoływanych przez Prezydenta lub kierowników jednostek organizacyjnych Miasta dla dokonywania oceny wykonywania zadań publicznych w tym zwłaszcza odbioru prac wykonawczych inwestycji celu publicznego i remontów obiektów użyteczności publicznej o charakterze lokalnym na obszarze Osiedla na zasadach określanych każdorazowo przez podmiot podejmujący te działania.*

- *Rada osiedla posiada w zakresie obowiązujących przepisów prawa dostępu do wszelkich materiałów i informacji znajdujących się w posiadaniu jednostek organizacyjnych Miasta*

- ***Zachowanie ciągłości funkcjonowania Rad Osiedli***

Bardzo negatywnie na działanie Rad Osiedli wpływa brak ich ciągłości funkcjonowania. Każda kadencja zostaje automatycznie przerwana wraz z końcem

kadencji Rady Miejskiej. Natomiast nowe wybory do Rad Osiedli odbywają się często dopiero w połowie kolejnej kadencji Rady Miejskiej. Na przykład ostatnie wybory do Rad Osiedli odbyły się na wiosnę 2005 roku a kadencja zakończyła się jesienią 2006.

Należy zmienić tą sytuację. Naszym zdaniem trzeba wprowadzić zapis, iż wybory do Rad Osiedli powinny się odbyć w terminie 6 miesięcy od ukonstytuowania się nowej Rady Miejskiej.

Inne rozwiązanie to wprowadzenie w statutach osiedli zapisu, iż kadencja Rad Osiedli trwa równe 4 lata.

W ten sposób można zachować ciągłość funkcjonowania Rad Osiedli.

- ***Zniesienie progu 5% frekwencji***

Bardzo restrykcyjne przepisy wyborcze do Rad Osiedli w Białymstoku - próg frekwencji na poziomie 5% w istotny sposób ograniczają wybór Rad Osiedli. To sprawiło, że w 2005 roku wybrano tylko 7 Rad na 27 osiedli. W większości miast w Polsce ordynacje wyborcze nie uwzględniają w ogóle progu frekwencji w wyborach do Rad Osiedli (jako sztandarowy przykład można podać Wrocław i Poznań gdzie istnieje odpowiednio 67 i 55 Rad Osiedli). Dlatego też jesteśmy zdania, że w nowej ordynacji wyborczej powinniśmy zrezygnować z progu frekwencji.

- ***Zmiany w ordynacji wyborczej do Rad Osiedli***

Aby usprawnić wybór Rad Osiedli oprócz obniżenia progu frekwencji, potrzebne są również inne zmiany w ordynacji wyborczej. Dlatego w przypadku gdyby nie było możliwości zmian w ilości osiedli (nadal było by ich 27) wówczas warto zastanowić się nad wprowadzeniem okręgów wyborczy na poszczególnych osiedlach w których wybierano by od 2 do 15 radnych (byłoby nadal możliwe utworzenie jednego okręgu na terenie całego osiedla). W ten sposób duże osiedla można byłoby podzielić proporcjonalnie na mniejsze rejony uwzględniając więzi społeczne wynikające z tradycji, uwarunkowania przestrzenne, a także interes miejscowej wspólnoty obywateli zamieszkujących na danym obszarze.

- ***Zwiększenie ilość lokali wyborczych podczas wyborów do Rad Osiedli***

Jedną z przyczyn niskiej frekwencji wyborczej w 2005 r. była nieodpowiednia ilość obwodów głosowania (na każdym z osiedli był tylko jeden lokal wyborczy) Ta sytuacja nie może się powtórzyć.

Przy nowych wyborach do Rad Osiedli powinno się utworzyć zdecydowanie większą liczbę lokali wyborczych. Nie musi się ona w 100% pokrywać z liczbą stałych obwodów głosowania w Białymstoku (151), ale należy zachować następujące zasady:

- Mieszkańcy powinni głosować blisko swego miejsca zamieszkania
- Lokale wyborcze powinny być w stałych punktach wyborczych w których mieszkańcy głosują od lat i są do nich przyzwyczajeni z tą różnicą, iż gdy w danym miejscu (np. szkole) mieściły się podczas zwykłych wyborów np. trzy komisje tym razem wystarczy jedna komisja zlokalizowana w tym punkcie.

• **Infrastruktura Rad Osiedli**

Aby Rady osiedli mogły sprawnie funkcjonować Urząd Miasta powinien zadbać o ich odpowiednią infrastrukturę. Każdą Radę powinna posiadać:

- Miejsce w którym może stale się spotykać (najlepiej w budynku należącym do gminy Białystok)
- Pokój w którym mogą być prowadzone sprawy organizacyjne (z biurkiem, telefonem itp.)
- Zarząd Rad Osiedli powinien mieć możliwość korzystania z pomocy urzędu miejskiego np. w przypadku ksera, faxu itp.
- W Urzędzie Miejskim powinien być wyznaczony pracownik którego głównym zadaniem będzie stała współpraca z Radami Osiedli.

• **Budżety Rad Osiedli**

Jedną z przyczyn upadku idei Rad Osiedli w Białymstoku było faktyczne pozbawienie ich gospodarowania środkami finansowymi. W ostatniej kadencji dochodziło do absurdalnych sytuacji w których to czy dana Rada otrzyma 2 tys. zł na festyn rodzinny zależało od dobrej bądź złej woli Skarbnika Miasta.

Naszym zdaniem powinno przywrócić się dysponowanie środkami finansowymi przez Rady Osiedli przy jednoczesnym zachowaniu rygorystycznych wymogów i kontroli ich wydawania. Każde osiedle powinno mieć swój budżet określany proporcjonalnie do liczby mieszkańców (np. przyjmując że była by to

złotówka na jednego mieszkańca to budżet największego osiedla Antoniuk wynosiłby ok. 16 tys. zł rocznie). Rada Osiedla powinna uchylać co roku plan wydatków na co chce przeznaczyć te fundusze.

- ***Nadzór nad Radami Osiedli oraz dopracowanie przepisów dotyczących wydatkowania środków finansowych przez Rady Osiedli***

W celu prowadzenia właściwej, rzetelnej i przejrzystej polityki finansowej przez Rady Osiedli oraz właściwego nadzoru nad ich funkcjonowaniem należy wprowadzić następujące rozwiązania:

- Członkowie Rady Osiedla powinni przejść obowiązkowe gruntowne szkolenie zorganizowane przez Urząd Miejski na temat wydawania środków finansowych przez Rady osiedli. Szkolenie takie powinno odbywać się co roku i na konkretnych przykładach pokazywać błędy jakie popełniają poszczególne Rady, aby uniknąć ich w przyszłości.
- Należy opracować szczegółowa procedurę oraz instrukcję dotyczącą wydatkowania środków przez Rady Osiedli.
- Zarząd Osiedla powinien być zobowiązany do składania kwartalnych raportów z wydatkowania środków finansowych Radzie Osiedla. Raporty powinny być również na bieżąco badane przez odpowiednie organy Urzędu Miejskiego.
- Każda Rada Osiedla powinna raz do roku składać sprawozdania ze swej działalności Komisji Samorządności i Bezpieczeństwa Rady Miejskiej Białegostoku (zaopiniowane wcześniej przez Skarbnika Miasta), która przyjmuje bądź odrzuca sprawozdanie. W przypadku odrzucenia służyłoby odwołanie do Rady Miejskiej Białegostoku.